Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0224U000881

Державний реєстраційний номер: 0121U108686

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 14-01-2024

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 3

Назва етапу: Апробаційний етап. Перевірка ефективності застосування технологій забезпечення комунікативної доступності освітнього середовища для осіб із порушеннями слуху на різних рівнях освіти

Початок етапу: 01.2023

Закінчення етапу: 12.2023

Вид звітного документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, м. Київ, 04060, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380444672262, 380444672270

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00046077

Місцезнаходження: вул. Січових Стрільців, буд. 52-а, м. Київ, 04053, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380444813700

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрям фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6551030

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 880.094

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Теоретико-методичні засади забезпечення комунікативної доступності освітнього середовища для осіб із порушеннями слуху

Назва роботи англійською:

Theoretical and methodological foundations for ensuring the communication accessibility of educational environment for hearing impairment persons

Реферат українською:

Об'єкт дослідження – освітній процес осіб із порушеннями слуху. Мета дослідження – обґрунтувати теоретикоɯметодичні засади створення комунікативно доступного освітнього середовища для осіб із порушеннями слуху. Методи дослідження: теоретичні (аналіз, класифікація, моделювання), емпіричні (спостереження, анкетування), математичноɯстатистичні методи, методи кількісного і якісного аналізу здобутих результатів. Результати дослідження та їх новизна: вперше: теоретично обґрунтовано концепцію комунікативної доступності освітнього середовища для здобувачів освіти з порушеннями слуху; запропоновано критерій для визначення рівня комунікативної доступності освітнього середовища – міра відповідності актуальних комунікативних умов освітнього середовища та актуальних комунікативних можливостей здобувача з порушеннями слуху; визначено зміст наукових категорій: «комунікативна доступність освітнього середовища»; «комунікативні умови освітнього середовища»; «комунікативні можливості здобувача освіти з порушеннями слуху»; «комунікативні бар'єри»; «комунікативні потреби»; доведено динамічний характер системи особливих комунікативних потреб здобувачів освіти з порушеннями слуху; запропоновано класифікацію комунікативних бар'єрів, які виникають у процесі здобуття освіти особами з порушеннями слуху, шляхом виокремлення трьох класифікаційних категорій: мовно-комунікативні бар'єри; мовленнєво-комунікативні бар'єри; комунікативноадаптувальні бар'єри; обґрунтовано класифікацію комунікативних потреб шляхом поділу на індивідуальні та колективні комунікативні потреби здобувачів освіти з порушеннями слуху; розроблено алгоритм забезпечення індивідуальних комунікативних потреб здобувачів освіти з порушеннями слуху; розроблено технологію додаткової підтримки як діяльність з усунення комунікативної невідповідності. Галузь застосування результатів НДР: спеціальна освіта. Ключові слова: комунікативні потреби, доступність, безбар'єрність, здобувач освіти, глуха особа, напівглуха особа.

Реферат англійською:

The object of research is the educational process of hearing impairment persons. The purpose of research is to substantiate the theoretical and methodological foundations for ensuring the communication accessibility of educational environment for hearing impairment persons. Research methods: theoretical (analysis, classification, modeling), empirical (observations, questionnaires), mathematical and statistical methods, quantitative and qualitative analysis. As the results of research at the first time were: theoretically substantiated the concept of communicative accessibility of the educational environment for hearing impairments learners; offered the criterion for evaluation the level of communicative accessibility of educational environment – as a measure of conformity of actual communicative conditions of educational environment and actual communicative possibilities of the hearing impairments learner; determined the notions: "communicative accessibility", "communicative conditions", "learner communicative capabilities", "communication barriers", "communication needs"; proved the dynamic nature of the special communicative needs system of hearing impairments learners, which determines by individual and environmental factors; proposed classification of communication barriers that arise in the educational process of hearing impairments learners by distinguishing three classification categories: language, speech, adaptation barriers; substantiated the classification of communicative needs by distinguishing into individual and group/collective communicative needs of hearing impairments learners; developed an algorithm for

providing individual communicative needs of hearing impairments learners; developed technology of additional communicative support as an activity to eliminate communicative inconsistency. Field of application of research results: special education. Key words: communication needs, accessibility, barrier-free, learner, deaf.

Індекс УДК: 376, 376-056.263-053.4/.5:[37.091-026.911:81п221.24]

Коди тематичних рубрик: 14.29.01

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Кульбіда Світлана Вікторівна

Науковий ступінь: д.пед.н.

Вчене звання: професор

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Соціокультурний дискурс української жестової мови в умовах сьогодення

Назва НТП англійською: Sociocultural discourse of Ukrainian sign language in today's conditions

НТП, яку передбачалося створити:

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Монографія

Галузь застосування: 72.20 Дослідження й експериментальні розробки в сфері суспільних і гуманітарних наук

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Монографія присвячена актуальним проблемам сучасного українського соціокультурного дискурсу української жестової мови у феномені дитячої і дорослої глухоти, постнекласичної педагогіки жестової мови. Феномен розуміння глухоти забезпечений моделями (матрицями, що формує ядро культури), закладається наставниками для розуміння життєвого світу з його специфічною інтенцією на осягнення сенсу буття. Обрані освітні маршрути стають достовірними умовами і способами конкретних актуалізацій ідентифікації у постнекласичній педагогіці – визнання права використання мови, кожного здобувача бути самим собою. Новизна наукового дискурсу – природня еволюція підходів з метою оптимізації активних процесів: розуміння, вивчення, використання УЖМ (мови М1, М2, предмету, методики, особливостей перекладу, засобу навчання, спілкування, комунікативної діяльності та ін.), феномену глухоти у теорії фондів. В умовах сучасного соціокультурного дискурсу обґрунтовано шляхи, спрямовані на вивчення форм, методів, технологій навчання, спілкування, виховання, що ефективно впливають на потенціал глухих здобувачів освіти, на розвиток їхніх компетентностей від найнижчого до найвищих рівнів. Монографічне дослідження відкриває новий напрям педагогіки української жестової мови, шляхи для нових пошуків адитивного білінгвізму, спрямованих на вдосконалення практики навчання і виховання глухих здобувачів освіти.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Впровадження сучасних ідей постнекласичної педагогіки жестової мови, феномену глухоти в систему освіти здобувачів з порушеннями слуху.

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2023

Закінчення етапу: 12.2023

Споживачі продукції: педагоги, науковці, студенти

Перспективні ринки: Україна

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обгрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: Комунікативна доступність освітнього середовища для осіб із порушеннями слуху в умовах сучасних викликів

Назва НТП англійською: Communicative accessibility of the educational environment for persons with hearing impairments in the conditions of modern challenges

НТП, яку передбачалося створити:

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Навчально-методичний посібник

Галузь застосування: 72.20 Дослідження й експериментальні розробки в сфері суспільних і гуманітарних наук

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Посилення гуманістичних ідей в сучасному суспільстві зумовило зміну концептуального підходу до освіти осіб із особливими освітніми потребами, що втілилося в зсуві акценту з коригування особистості з порушеннями розвитку на прилаштування освітнього середовища відповідно до індивідуальних потреб таких осіб. Нині ключовим для освіти осіб з особливими освітніми потребами стало положення, що труднощі освітнього процесу таких осіб обумовлюються невідповідністю освітнього середовища та функціональних можливостей і обмежень особи з порушеннями розвитку. Така невідповідність спричиняє виникнення бар'єрів, які унеможливлюють вільний доступ таких осіб до якісної освіти. Проєктування доступного освітнього середовища передбачає усунення бар'єрів, які є специфічними для кожної категорії таких осіб через своєрідність труднощів і обмежень при здобутті освіти, які зумовлюються специфікою порушення та компенсаторними ресурсами для їх розвитку, навчання і виховання. Категорія здобувачів освіти з порушеннями слуху потребує окремої уваги, оскільки труднощі, які виникають в освітньому процесі таких осіб зумовлені своєрідними бар'єрами в комунікації між ними та більшістю суб'єктів освітнього процесу. При цьому бар'єри в комунікації характеризуються значною індивідуальною варіативністю, що залежать від ступеня порушення слуху, мови родини, вчасності та характеру раннього втручання, мовного підходу при здобутті освіти попередніх рівнів тощо. Це визначає своєрідність комунікативних потреб таких здобувачів освіти, незабезпечення яких створює бар'єри на шляху до їхньої повноцінної навчальної діяльності та безпосередньої взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу, що негативно позначається на якості їхньої освіти загалом.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Впровадження сучасних психолого-педагогічних моделей безбар'єрності в освітнє середовище здобувачів глухих і зі зниженим слухом.

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2023

Закінчення етапу: 12.2023

Споживачі продукції: педагогки, студенти, науковці

Перспективні ринки: Україна

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обгрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: Технології забезпечення комунікативної доступності освітнього середовища для осіб із порушеннями слуху

Назва НТП англійською: Technologies for ensuring communicative accessibility of the educational environment for persons with hearing impairments

НТП, яку передбачалося створити:

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Методичні рекомендації

Галузь застосування: 72.20 Дослідження й експериментальні розробки в сфері суспільних і гуманітарних наук

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: На основі визначення унікальних потреб глухих здобувачів освіти запропоновано технології адитивного білінгвального навчання з урахуванням критеріїв комунікативної доступності, множинності представлення інформації у різних формах, а також ресурс діагностичного матеріалу щодо визначення особливостей розвитку глухої дитини раннього (дошкільного) віку. Методичні рекомендації розроблено з урахуванням принципів безбар'єрного розвиткового навчання, метою якого є розвиток глухої дитини (учня, студента) у доступному комунікативному середовищі з використанням УЖМ, єдності наставників з урахуванням вікових закономірностей жестомовного розвитку на кожному освітньому рівні.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Впровадження сучасних психолого-педагогічних технологій в освітнє середовище здобувачів глухих і зі зниженим слухом.

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2023

Закінчення етапу: 12.2023

Споживачі продукції: педагоги, студенти, науковці

Перспективні ринки: Україна

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обгрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

Назва НТП українською: Українська жестова мова: жестівник

Назва НТП англійською: Ukrainian Sign Language: sign dictionary

НТП, яку передбачалося створити:

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: мовний словник

Галузь застосування: 72.20 Дослідження й експериментальні розробки в сфері суспільних і гуманітарних наук

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Крізь призму історичного і сучасного джерелознавства (словників жестів, жестівників), емпіричної бази зразків жестового мовлення відділу української жестової мови обґрунтовано доцільність вивчення і номінацію жестових одиниць конфігурації «ОДИН», «ВКАЗІВНИЙ ПАЛЕЦЬ» та (їхніх варіантів), із залученням теоретико-методологічного інструментарію методики аналізу кінетичного матеріалу. Здійснено системне дослідження поширення семантики у використанні носіїв лінгвістичного опису мовного членування кінетичних особливостей УЖМ та встановлено межу між власне застарілими і сучасними формами жестових одиниць. Експериментально апробовано, перевірено логіко-структурну модель аналізу жесту, як дослідницьке знаряддя, що допомагає здобувати цілісне теоретичне знання про кінетичні компоненти жестової одиниці. Дослідження базувалося на дескрипції невербальних засобів, які характеризують глуху людину у різноманітних сферах її розумової і практичної діяльності, стосунків з іншими людьми, ставлення до предметів і явищ довкілля, до суспільства та ін. Вагомим внеском у розвиток жестового мовознавства стало введення до наукового обігу дефініцій «конфігурація «ОДИН», «позиція долоні», «домінуюча рука», що відповідає чинним тенденціям вивчення національних жестових мов на сучасному етапі. У мовознавчій розвідці відбито функціонально й генетично зіставну інформацію про різні компоненти жестових одиниць, як структурного рівня мови – кінетики, що засвідчує унікальність проаналізованої порівняльної інформації, можливість принципово нового розв'язання традиційних питань в історичному і сучасному контексті джерелознавства УЖМ в Україні, визначення суттєвих ознак стандарту кінетичного рівня УЖМ.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поширення знань про одиниці української жестової мови за визначеними параметрами кінетичних особливостей серед глухих і чуючих жестомовних користувачів.

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу: 01.2023

Закінчення етапу: 12.2023

Споживачі продукції: педагоги, студенти, викладачі ЗВО, батьки глухих дітей

Перспективні ринки: Україна

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обгрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

IX. Бібліографічний опис

Кульбіда С.В., Адамюк Н.Б., Горова О.В., Замша А.В. Комунікативна доступність освітнього середовища для осіб з порушеннями слуху в умовах сучасних викликів: науково-методичний посібник у двох частинах: навчально-методичний посібник. Частина І. Частина ІІ. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 146 с. (рукопис)

Українська жестова мова: жестівник / Кульбіда С.В., Рибак О.А., Адамюк Н.Б, Замша А.В. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. (рукопис)

Технології забезпечення комунікативної доступності освітнього середовища для осіб із порушеннями слуху: методичні рекомендації / Малинович Л.М., Замша А.В., Адамюк Н.Б, Дробот О.А. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. (рукопис)

Кульбіда С.В. Соціокультурний дискурс української жестової мови в умовах сьогодення:монографія. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. (рукопис)

X. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Прохоренко Леся Іванівна
д. психол. н., 19.00.08

Перелік осіб-виконавців

Горова Оксана Вікторівна

Кульбіда Світлана Вікторівна
(д.пед.н., 13.00.03)

Малинович Лариса Михайлівна
(к. психол. н.)

Міськов Геннадій Васильович

Рибак Ольга Анатоліївна
(к. пед. н.)

Відповідальний за підготовку облікових документів

Кульбіда С.В.

Телефон

+38 (044) 468-14-81

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

